

Горфинкеля. – М. : КНОРУС, 2009. 3. Предпринимательство: Учебник / М. Г. Лапуста, А. Г. Поршневу, Ю. Л. Старостин, Л.Г. Скамай. 4-е изд. М.: ИНФРА-М, 2007.

Надійшла до редколегії 12.07.2013

УДК 605.020

Особенности развития малого и среднего бизнеса в Китае / Мищенко В. А., Мозенков О. В., Ван Кунью // Вісник НТУ «ХПИ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПИ». – 2013. – № 52 (1025). – С. 111–115. Библиогр.: 3 назви.

У статті розглянуто особливості державної підтримки малих і середніх підприємств у Китаї. Проведено аналіз законодавчої бази в сфері МСП в Китаї.

Ключові слова: малий та середній бізнес, збільшення рентабельності, державна підтримка.

The article describes the features of state support of small and medium-sized enterprises in China. The analysis of the legal framework for SMEs in China.

Key words: small and medium business, increase profitability, state support.

УДК 624.050

В. А. МИЩЕНКО, докт. екон. наук, проф., НТУ «ХПИ»;

О. В. МОЗЕНКОВ, докт. екон. наук, проф., НТУ «ХПИ»;

ЛЮ БО, магистрант, НТУ «ХПИ».

КИТАЙСКИЕ КОМПАНИИ В МИРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

В статье рассмотрены особенности внешнеэкономической деятельности китайских компаний. Проанализировано размер инвестиций в зарубежные предприятия. Исследована география геополитического сотрудничества Китая.

Ключевые слова: мировые компании, инвестиции, внешнеэкономическая деятельность.

Актуальность темы исследования. В 2000-е годы заметно возросла степень вовлеченности КНР в процессы зарубежного инвестирования в качестве экспортера предпринимательского капитала, что в значительной степени было предопределено вступлением страны в ВТО в начале десятилетия и провозглашением в 2003 г. китайским руководством политики «выхода вовне», направленной на поддержку зарубежных инвестиций национальных компаний. Стремительное наращивание Китаем зарубежных активов обусловило трансформацию его роли в мировом инвестиционном процессе и изменение статуса страны, в недавнем прошлом преимущественно ввозящей капитал, на игрока, становящегося крупнейшим экспортером прямых инвестиций [1]. Особое значение приобретают основные тенденции в осуществлении прямых зарубежных инвестиций (ПЗИ) китайскими компаниями, особенности географической и отраслевой структуры зарубежного приложения капитала. Особое внимание уделяется стратегиям зарубежного инвестирования китайского бизнеса в условиях мирового экономического кризиса в конце 2000-х годов. В связи с описанными особенностями анализ деятельности китайских компаний приобретает особую актуальность.

Значительное число работ современных экономистов посвящены исследованию отдельных форм внешнеэкономической деятельности, прежде всего внешней торговли, механизма ее государственного регулирования, проблем совершенствования данного механизма в соответствии с требованиями ведущих международных экономических организаций. К ним следует отнести труды Ли Цзи Шена, Т. Л. Дейча, В.П. Воронина, Г.В. Кандакова, И.М. Подмолодина, В.П. Колесова, Л.И. Евдокимова, А.С. Селищева, Н. Артемова, Э. Батизи, Н. Блинова, Э. Вандузера, Ю. Грачева, И. Дюмулена, П. Завьялова. А. Козырина, В. Наумова. Ю. Петрова, И. Платоновой. В. Покровской. В. Преснякова. Э. Рубинской, И. Устинова, А. Шишаева и др.

Цель исследования – осветить особенности внешнеторговой и внешнеэкономической политики Китая.

Изложение основного материала. С 1978 года, то есть с начала осуществления политики реформ и открытости внешнеторговая и внешнеэкономическая работа Китая получила быстрое развитие. По подсчетам, в 2001 году внешнеторговый товарооборот нашей страны превысил 500 миллиардов долларов США, были использованы иностранные инвестиции в размере 40 миллиардов долларов [1]. Одновременно с этим все большее число китайских предприятий создают свои филиалы и представительства в других странах. К концу июня этого года включительно за границей были созданы 6 тысяч 700 предприятий, общий объем договорных инвестиций достиг 13 миллиардов 200 миллионов американских долларов; договорная сумма на строительные работы за границей составила более 100 миллиардов американских долларов, договорная сумма в области внешних трудовых услуг – 28 миллиардов долларов [2].

Объекты вложения инвестиций китайских предприятий за границей постепенно расширяются, меняются от просто осуществления внешнеторговых операций в первое время до производства и переработки, транспортного сообщения, медицины и здравоохранения, подряда на строительные работы, туризма, общественного питания, предоставления трудовых услуг и т.д. – сегодня.

Создание торговых компаний – это была одна из основных форм развития китайских предприятий за границей в первое время. Ныне внешнеторговые ведомства Китая, а также некоторые крупные предприятия, имеющие право на экспорт, такие, как Китайская нефтехимическая корпорация, Китайская акционерная компания по экспорту зерна, масла и пищевых продуктов, Усыйский станкостроительный завод в провинции Цзянсу, имеют свои торговые компании за границей. Например, недавно Усыйский станкостроительный завод совместно с одной английской фирмой по сбыту станков зарегистрировал

торговую компанію, контрольний пакет акцій котрою належить китайській стороні. Нова компанія, використовуючи переваги, надавані спільним підприємством в Англії і Китаї, веде активну торгову діяльність [3].

Китай – найбільший імпортер залізної руди і другою в світі споживач енергоресурсів прагне зміцнити свою виробничу базу, стійку до короткочасним коливанням світових цін. З початку 2009 р. кожен місяць приходили повідомлення про чергову угоду з участю китайських компаній. Підписані контракти на спільну діяльність з такими гігантами, як Shell, BP, Total, Exxon, BHP Billiton, Rio Tinto, Vale. Поки зберігається успішна ринкова кон'юнктура, Державне резервне бюро приступило до створення щоденного стратегічного запасу енергоносіїв, промислових металів, пшениці, цукру, каучуку і т. д. Для підтримки селян сільськогосподарська продукція придбається за пільговими умовами всередині країни. В інших секторах агентство поєднує допомогу місцевим виробникам з покупками зарубіжних ресурсів, користуючись падінням цін і нехваткою ліквідності у іноземних постачальників. Загальний імпорту сировини і напівфабрикатів в 2009 р. досяг рівня: сировина нафта – 203,79 млн т, нафтопродукти – 36,96 млн т, пластик – 23,81 млн т, вугілля – 125,83 млн т, залізна руда – 627,78 млн т, алюміній – 5,14 млн т, мідь – 4,2922 млн т, цинк – 0,8 млн т [4].

Заказ на будівельні роботи на зовнішній ринок – це друга важлива форма виходу китайських підприємств за межі. Наприклад, Китайська компанія по виробництву нафти і природного газу і Головна китайська компанія будівельних об'єктів взяли заказ на будівництво численних об'єктів в інших країнах. За повідомленням чиновника Міністерства зовнішньої торгівлі і зовнішньоекономічного співробітництва У Сяліня, китайські підприємства здобуваються доброю економічною ефективністю в цьому виді бізнесу. Ось що він каже: «Якість зводимих китайськими будівельниками великомасштабних об'єктів, таких як нафтопереробний завод в Судані, залізна дорога в Нігерії, метро в Тегерані і електростанція в Малайзії, дуже висока. Китайські робітники користуються популярністю во багатьох країнах» [6].

Підвищення якості продукції і рівня послуг – необхідна умова для розвитку китайських підприємств за межами. Немало китайських підприємств устояли на міжнародному ринку тільки завдяки високому якості своєї продукції і послуг. Візьмемо, наприклад, відоме в Китаї підприємство по виробництві побутових електроприборів "Хайер". В 1990 році воно почало продавати маленькі холодильники марки "Хайер" в США і з 1999

году эта продукция уже занимала 20 процентов американского рынка маленьких бытовых холодильников. В том же году корпорация "Хайэр" решила создать предприятие в США по производству маленьких бытовых холодильников. Ныне доля холодильников марки "Хайэр" на американском рынке занимает 35 процентов [6].

Покупка миноритарных пакетов акций финансовых учреждений также столкнулась с трудностями, правда, иного рода. Суверенный (государственный) фонд China Investment Corp. (CIC) инвестировал \$5,6 млрд в американский инвестиционный банк Morgan Stanley (2007 г., 9,9%)¹⁹ и \$3 млрд в Blackstone Group (2007 г., 9,4%)²⁰, а крупнейший страховщик China Life Insurance приобрел акции первичного публичного размещения (Initial public offering IPO) компании VISA на сумму \$300 млн (2008 г., 1,5% ее акционерного капитала). Вскоре биржевые показатели указанных компаний упали на треть, покупателям пришлось наращивать свое участие в них в надежде уменьшить средние потери. Такие неосмотрительные действия подверглись резкой критике в Пекине [6].

Объединение "Гоши", что в провинции Фуцзянь юго-восточного приморья Китая, является предприятием по производству обуви марки "Сандис". Их успехи за границей зависят от качества товара и доступности цен. В интервью нашему корреспонденту руководитель представительства этого предприятия в Венгрии Сюй Лимэй рассказывает: «Наша обувь марки "Сандис" пользуются не только большой популярностью в Венгрии, но и в соседних странах. Многие бизнесмены из соседних стран, таких как Украина и Польша, приезжают сюда за нашей обувью, поскольку цена на нее не очень высокая и доступна простым людям, к тому же и качество нашей продукции тоже неплохое» [2].

Аккомодация средств за границей – одна область, в которой пытаются закрепиться китайские предприятия за границей. Например, ныне 6 китайских фирм, таких, как Пекинская акционерная компания по выработке электроэнергии и Главная китайская нефтехимическая компания, получили разрешение на эмиссию своих акций на фондовой бирже Лондона. Одновременно китайские компании занимаются аккомодацией средств через заграничные отделения китайских банков.

Скромный размер деятельности в странах Евросоюза объясняется его финансовым протекционизмом по отношению к допуску иностранных инвесторов к фондам благосостояния (пенсионным и др.). Находясь под нажимом профсоюзов и опасаясь захвата наиболее выгодных активов, их реорганизации и сокращения рабочих мест, законодатели утвердили порог долевого участия иностранцев и приняли ограничения голосующих прав при приобретении собственности. С началом кризиса дефицит ликвидности

(наличних денег) змінилось також відношення к притоку зарубіжних средств: росте і зацікавленість китайських компаній.

Генеральний директор лондонського філіала Китайського банку пан Гу Жубо висунув наступні пропозиції китайським підприємствам, які хочуть розвивати своє діло в Англії. Він говорить: «Якщо китайські підприємства хочуть інвестувати свої средства в Англію, то треба спочатку провести дослідження в області кон'юнктури, фінансових справ і виробництва продукції; во-других, необхідно розбиратися в місцевих законах, податковій і бухгалтерській системах, необхідно вести роботу по місцевим законам і правилам, адже це основа існування китайського підприємства за межами; в-третьих, тільки в разі гармонічного входження в місцеву економіку, підприємство зможе закріпитися на місцевому ринку» [6].

Висновки. Більшість китайських підприємств добре працюють за межами. Хоча між Китаєм і деякими країнами існує різниця в політичній, економічній, культурній і законодавчій областях, це не стало перешкодою для розвитку китайських підприємств в цих країнах.

Крім того, вступлення Китаю в ВТО надало цим підприємствам ще більш широку перспективу для розвитку за межами. Звичайно, що спочатку китайським підприємствам було дуже важко за межами, але по мірі знайомства з місцевою обстановкою, діяльність деяких з них стала успішною. Варто відзначити і те, що, розвиваючи діло за межами, вони не повинні забувати і про внутрішньому ринку.

Список літератури: 1. *Ли Ци Шен* Економічні реформи в Китаї: Учебне посібня. – М.: діло, 2002. – 144 с. 2. *Дейч Т. Л.* Інтеграція Китаю в світову економіку. – М.: Редакція УРСС, 2008. – 72 с. 3. *Світова економіка: короткий курс лекцій / В.П. Воронин, Г.В. Кандакова, І.М. Підмолодина;* під ред. В.П. Воронина. – 2-е изд., доп. – М.: Юрайтиздат, 2003. – 204 с. 4. *Світова економіка. Економіка зарубіжних країн: Учебник / під ред. В.П. Колесова.* – М.: Флінта, 2000. – 480 с. 5. *Міжнародні економічні відносини: Учебник / Л.І. Евдокимов.* – М.: ТК Велбі, 2003. – 552 с. 6. *Селищев А.С.* Китайська економіка в ХХІ столітті. – СПб.: Пітер, 2011. – 240 с.

Надійшло до редакції 15.07.2013

УДК 624.050

Китайські компанії в світовій економіці / Мищенко В. А., Мозенков О. В., Лю Бо // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 52 (1025). – С. 115–119. Бібліогр.: 6 назв.

У статті розглянуто особливості зовнішньоекономічної діяльності китайських компаній. Проаналізовано розмір інвестицій в зарубіжні підприємства. Досліджено географія геополітичного співробітництва Китаю.

Ключові слова: світові компанії, інвестиції, зовнішньоекономічна діяльність.

The article describes the features of Chinese foreign trade companies. Analyzed the size of the investment in a foreign country. Studied geography geopolitical cooperation of China.

Keywords: global companies, investments, foreign dechtelnost.